

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УНУ)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова предметної комісії УНУ
Олена ПОЛІЩИНСЬКА
28.05.2026

ПРОГРАМА

**додаткового вступного випробування
для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня
доктора філософії зі спеціальності НЗ «Садово-паркове господарство»**

Голова предметної комісії

(підпис) Валентин ПОЛІЩУК

Укладачі: доктор с.-г. наук, професор Валентин ПОЛЩУК (гарант освітньої програми); доктор с.-г. наук, професор Анатолій БАЛАБАК; кандидат с.-г. наук, доцент Юлія ВЕЛИЧКО.

Схвалено науково-методичною комісією факультету біоресурсів і природокористування (протокол № 5 від 01 квітня 2026 р.).

Схвалено вченою радою факультету лісового і садово-паркового господарства (протокол № 6 від 01 квітня 2026 р.).

ЗМІСТ

Вступ	
1. Характеристика змісту програми	5
2. Перелік питань для підготовки до фахового іспиту	8
3. Критерії оцінювання підготовленості вступників	12
Список рекомендованої літератури	13

ВСТУП

Програма додаткового вступного випробування призначена для осіб, які вступають до аспірантури Уманського національного університету зі спеціальності НЗ «Садово-паркове господарство» на основі ступеня магістра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки). Програма додаткового вступного випробування відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури в обсязі програми рівня вищої освіти бакалавра. Вступ таких осіб можливий за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань.

Додаткове вступне випробування проводиться у формі співбесіди, має кваліфікаційний характер та передує фаховому вступному випробуванню. Для оцінки загального рівня володіння програмним матеріалом вступнику пропонують чотири питання із нижче наведеного переліку. Основні положення відповіді вступник стисло конспектує письмово на бланку для проведення співбесіди, а потім усно відповідає. За результатами відповіді оцінюється загальний рівень володіння програмним матеріалом і приймається рішення про допуск його до складання вступних фахових випробувань до аспірантури зі спеціальності НЗ «Садово-паркове господарство».

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

ІСТОРІЯ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА

1. Соціально-екологічні та природні фактори і генезис садово-паркового будівництва. Поняття про регулярний та пейзажний напрямки в ландшафтному мистецтві.
2. Сади і парки Давнього світу. Зв'язок садів із планувальною структурою міст та іригаційними системами.
3. Композиційні прийоми планування храмових комплексів Давнього Єгипту, «Висячі сади» Семіраміди. Типи озеленення і композиційні особливості садово-паркового будівництва Давньої Греції та Давнього Риму, їх соціальні та природні умови.
4. Садово-паркове мистецтво Середньовіччя. Особливості забудови і озеленення середньовічних міст. Монастирські та замкові сади. Колекціонування рослин. Аптекарьські сади. Особливості іспано-мавританських садів.
5. Садово-паркове мистецтво Ренесансу. Сади Італії, їх основна ідея. Сад Медичі в Римі. Сади Боболі у Флоренції. Вілла д'Есте.
6. Художні прийоми садово-паркового будівництва. Особливості використання природного ландшафту. Садово-паркове мистецтво бароко XVI ст.
7. Соціально-економічні передумови виникнення і розвитку регулярного (французького) напрямку та розповсюдження його напрямків у світі.
8. Сіль рококо і розквіт топіарного мистецтва. Голландські «шахматні» сади.
9. Садово-паркове мистецтво України. Палацово-паркові ансамблі.
10. Пейзажний напрям у садово-парковому мистецтві. Витоки пейзажного мистецтва. Садово-паркове мистецтво Китаю.
11. Зв'язок садів із плануванням міста. Особливості планування і композиції китайських садів та парків. Класифікація пейзажів.
12. Садово-паркове мистецтво Японії та його характерні риси. Вплив японського та китайського садово-паркового мистецтва на розвиток європейських садів та парків.
13. Садово-паркове мистецтво Європи XVIII-XIX ст. Романтичні сади Англії і Франції.
14. Парки України: Софіївка, Олександрія, Качанівка, Алушка, Стрийський.
15. Садово-паркове мистецтво кінця XIX — першої половини XX ст..
16. Озеленення в Україні комплексних зелених зон міст і робітничих селищ.

ОЗЕЛЕНЕННЯ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

1. Роль зелених насаджень в благоустрої населених пунктів. Регулююча та захисна роль різних видів деревних рослин.
2. Значення зелених насаджень.
3. Архітектурно-планувальне значення зелених насаджень. Роль

насаджень у створенні об'ємно-просторового вигляду населеного пункту.

4. Ландшафтно-планувальна організація населених місць та система озеленення.

5. Поняття про географічний ландшафт та його компоненти. Морфологія, класифікація, структурно-функціональні особливості. Природні міські та антропогенні ландшафти. Функціональні ландшафти.

6. Рослинність як пластичний компонент ландшафту.

7. Поняття паркового фітоценозу, його структура і динаміка. Поняття еколого-фітоценотичного зонування великого міста. Класифікація пошкоджуючих факторів і диференціація деревних рослин за стійкістю.

8. Об'ємно-просторова та планувальна структура об'єктів зеленого будівництва.

9. Особливості форм рельєфу, їх роль у вирішенні планувальної структури та художньої композиції об'єкту ландшафтної архітектури.

10. Роль водойм у формуванні об'єктів ландшафтної архітектури.

11. Типи паркових насаджень: масиви, куртини, групи, солітери, алеї і їх композиційна роль.

12. Підбір асортименту рослин для композицій із урахуванням біологічних та екологічних особливостей дерев, чагарників та трав'янистої рослинності.

13. Композиційні засади формування садово-паркових об'єктів.

14. МАФ, їх класифікація і роль у розкритті художнього образу садово-паркового об'єкту.

15. Будівництво та експлуатація садово-паркових об'єктів.

16. Якість садивного матеріалу дерев і чагарників.

17. Організація садивних робіт. Технологія висаджування і закріплення деревних рослин. Післясадивний догляд.

18. Агротехніка висаджування та післясадивного догляду за ліанами

19. Догляд за надземною та підземною частинами дерев і чагарників.

20. Формування живих огорож.

21. Догляд за насадженнями — масивами, куртинами, групами.

22. Газони та квітники. Технологія вирощування і догляду.

ДЕКОРАТИВНЕ САДІВНИЦТВО

1. Значення декоративного садівництва в озелененні.

2. Основні види плодово-декоративних рослин, які придатні для використання в умовах України.

3. Типи крон, способи їх формування.

4. Розвиток декоративного садівництва, його перспективи.

5. Використання плодових рослин в озелененні.

6. Штучні форми плодових дерев у формовому садівництві.

7. Підготовка території та закладка формового саду; встановлення шпалерних та кордонних каркасів; посадка плодових дерев. Обрізка, удобрення, зрошення.

8. Висаджування плодових дерев для формування штучних крон.

9. Догляд за насадженнями штучних форм.
10. Пристінна культура плодкових рослин.
11. Використання актинїдії та лимоннику; розмноження, посадка, догляд за насадженнями.
12. Вирощування рослин в діжках та горщиках.
13. Декоративне оформлення стін будинків плодovими та ягідними рослинами.
14. Культура карликових дерев у діжках та горщиках.

ДЕКОРАТИВНІ РОЗСАДНИКИ ТА НАСІННИЦТВО

1. Стан і перспективи розвитку декоративного розсадництва та насінництва.
2. Загальні відомості про декоративні розсадники та насінництво.
3. Основи організаційно-господарського облаштування декоративних розсадників.
4. Агротехнічні заходи в розсадництві декоративних культур.
5. Сівозміни в постійних розсадниках. Обробіток ґрунту у декоративних розсадниках.
6. Застосування добрив у розсадниках. Зрошення культур у відкритому ґрунті.
7. Виробництво садивного матеріалу у відділах декоративного розсадника.
8. Генеративне (насінневе) розмноження деревних рослин (вирощування сіянців).
9. Особливості вирощування сіянців деревних та квіткових порід у відкритому та закритому ґрунті.
10. Вегетативне розмноження деревних рослин.
11. Класифікація та загальні положення виробництва велико-мірного садивного матеріалу.
12. Технологічні особливості виробництва великомірного садивного матеріалу
13. Виробництво садивного матеріалу із закритою кореневою системою..
14. Виробництво садивного матеріалу із закритою кореневою системою.
15. Виробництво садивного матеріалу у маточному відділі
16. Виробництво садивного матеріалу у маточному відділі.
17. Інвентаризація садивного матеріалу. Планування, організація та облік якості робіт у розсадниках
18. Інвентаризація садивного матеріалу. Планування, організація та облік якості робіт у розсадниках.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ДОДАТКОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. Історичні етапи розвитку садово-паркового будівництва.
2. Регулярний напрямок. Сади і парки Давнього Світу.
3. Композиційні прийоми планування храмових комплексів Давнього Єгипту, «Висячі сади» Семіраміди
4. Типи озеленення і композиційні особливості садово-паркового будівництва Давньої Греції та Давнього Риму.
5. Садово-паркове мистецтво Середньовіччя.
6. Садово-паркове мистецтво Ренесансу. Сади Італії, їх основна ідея.
7. Садово-паркове мистецтво Барокко XVI ст.
8. Соціально-економічні передумови виникнення і розвитку регулярного напрямку та розповсюдження його напрямків у світі.
9. Стиль Рококо і розквіт топіарного мистецтва.
10. Садово-паркове мистецтво Росії та України.
11. Витоки пейзажного мистецтва.
12. Садово-паркове мистецтво Японії.
13. Романтичні сади Англії та Франції.
14. Народження англійського пейзажного парку.
15. Парки України: Софіївка, Олександрія, Качанівка, Стрийський.
16. Садово-паркове мистецтво кінця XIX-першої половини XX.
17. Розвиток системи озеленення населених місць.
18. Багатофункціональна роль озеленення населених місць.
19. Роль насаджень у створенні об'ємно-просторового вигляду населеного пункту.
20. Типи населених місць, їх класифікація. Особливості системи озеленення в різних типах населених місць.
21. Класифікація зелених насаджень.
22. Принципи нормування зелених насаджень і методи розрахунку.
23. Поняття про комплексну зелену зону міста як систему міських і заміських зелених насаджень.
24. Рослинність, як пластичний компонент ландшафту.
25. Організація простору. Закриті, напівзакриті, напіввідкриті та відкриті простори.
26. Просторова структура зелених насаджень.
27. Класифікація форм рельєфу, їх екологічна особливість і роль у вирішенні планувальної структури та художньої композиції об'єкту.
28. Водойми, їх класифікація та роль у формуванні ландшафту.
29. Рослинність та її використання для формування пейзажів.
30. Типи паркових насаджень.
31. Композиційні засади формування садово-паркових об'єктів.
32. Архітектурні споруди і обладнання, малі архітектурні форми, їх класифікація і роль у розкритті художнього образу садово-паркового об'єкту.
33. Основи проектування об'єктів садово-паркового будівництва.

34. Єдність форми і змісту, стилю і художнього образу.
 35. Принципи організації робіт на об'єктах.
 36. Агротехнічні роботи. Висаджування дерев і чагарників.
 37. Агротехнічна підготовка. Заходи направлені на збереження існуючих насаджень і цінного рослинного покриву.
 38. Організація садивних робіт. Післясадивний догляд за рослинами.
 39. Газони. Агротехніка влаштування та догляду.
 40. Інвентаризація міських зелених насаджень, діагностика життєвості.
 41. Організація будівництва та експлуатації садово-паркових об'єктів в умовах ринкової економіки.
 42. Принципи підбору рослин для малого саду.
 43. Змішаний стиль у декоративному садівництві.
 44. Стиль модерн у створенні малого саду.
 45. Стиль хай-тек у створенні малого саду.
 46. Сади на дахах.
 47. Поняття моносаду.
 48. Принципи підбору асортименту рослин та їх компоновання.
- Композиція.
49. Поняття інтродукції та її значення в декоративному садівництві.
 50. Поняття акліматизації та її значення в декоративному садівництві.
 51. Основи декоративного рослинництва та розсадництва.
 52. Вимоги щодо умов організації декоративного розсадника.
 53. Вимоги щодо організації території декоративного розсадника.
 54. Виробниче відділення декоративного розсадника його склад.
 55. Господарська частина відділення декоративного розсадника.
 56. Організаційно-господарський план розсадника.
 57. Основне виробництво при вирощуванні садивного матеріалу в розсаднику.
 58. Документальні матеріали організаційного господарського плану декоративного розсадника.
 59. Відділ насінневого розмноження декоративного розсадника.
 60. Відділ вегетативного розмноження та його підрозділи в декоративному розсаднику.
 61. Відділ дорощування рослин в декоративному розсаднику.
 62. Розрахунок загальної площі декоративного розсадника.
 63. Структура декоративного розсадника.
 64. Вибір місця і організація території декоративного розсадника.
 65. Сівозміни і садозміни у декоративному розсаднику та їх значення.
 66. Сівозміна шкільки сіянців декоративних культур.
 67. Сівозміна шкільки саджанців декоративних культур.
 68. Сівозміни і шкільки деревних декоративних рослин.
 69. Сівозміни і шкільки кущових декоративних рослин.
 70. Садозміни маточників деревних і кущових рослин.
 71. Органографія декоративних садових культур та її особливості.
 72. Особливості будови дерева декоративної рослини.

73. Особливості будови куща декоративної рослини.
74. Особливості будови вегетативних і генеративних бруньок декоративних рослин.
75. Морфологічні особливості будови листка декоративних рослин.
76. Морфологічні особливості будови пагонів декоративних рослин та їх типи за функціями, особливостями формування і росту.
77. Морфологічні особливості будови квіток декоративних рослин.
78. Морфологічні особливості будови плодів декоративних рослин.
79. Особливості будови насіння декоративних рослин.
80. Коренева система декоративних рослин, особливості будови.
81. Будова вегетативної кореневої системи у саджанців декоративних деревних і кущових рослин.
82. Стрижнева, мичкувата і розгалужена коренева система у саджанців декоративних деревних і кущових рослин.
83. Фенофази росту і розвитку саджанців декоративних рослин.
84. Період спокою декоративних рослин і його значення в розсадництві.
85. Значення екологічних факторів в розсадництві декоративних рослин.
86. Світловий режим при вирощуванні саджанців декоративних рослин.
87. Температурний режим при вирощуванні саджанців декоративних рослин.
88. Водний режим при вирощуванні саджанців декоративних рослин.
89. Ґрунтові умови і поживний режим при вирощуванні саджанців декоративних рослин.
90. Повітряний режим при вирощуванні саджанців декоративних рослин.
91. Способи розмноження деревних і кущових декоративних рослин.
92. Особливості статевого розмноження деревних і кущових декоративних рослин.
93. Особливості вегетативного розмноження деревних і кущових декоративних рослин.
94. Способи вегетативного розмноження деревних і кущових декоративних рослин.
95. Особливості розмноження декоративних рослин стебловими живцями.
96. Особливості розмноження декоративних рослин відсадками.
97. Особливості розмноження декоративних рослин щепленням.
98. Способи щеплення декоративних рослин.
99. Взаємовплив прищепи і підщепи у саджанців декоративних рослин.
100. Морфогенез та регенерація органів декоративних рослин в культурі *in vitro*.
101. Мікроклональне розмноження декоративних рослин.
102. Фактори, що впливають на процеси мікроклонального розмноження декоративних рослин.
103. Практичне значення мікроклонального розмноження декоративних садових рослин.
104. Особливості вирощування саджанців хвойних рослин.

105. Особливості вирощування саджанців декоративних рослин з плакучою формою надземної частини (крони).
106. Вегетативне розмноження хвойних рослин у відкритому ґрунті.
107. Викопування, сортування і зберігання саджанців декоративних рослин.
108. Особливості зволоження ґрунту в процесі вирощування саджанців декоративних рослин.
109. Захист саджанців в розсаднику декоративних рослин від шкідників і хвороб.
110. Використання мінеральних і органічних добрив у розсадництві декоративних культур.
111. Особливості формування саджанців декоративних рослин.
112. Особливості контейнерного вирощування саджанців декоративних культур.
113. Поняття про садивний матеріал декоративних рослин, його види та особливості.
114. Розмноження декоративних рослин насінням.
115. Теоретичні основи, завдання та агротехнічні вимоги до обробітку ґрунту в розсадниках.
116. Агротехніка вирощування сіянців декоративних рослин, загальні положення технології виробництва.
117. Зелене живцювання в умовах дрібнодисперсного зволоження.
118. Особливості вирощування кореневласного садивного матеріалу кущових рослин.
119. Особливості вирощування кореневласного садивного матеріалу деревних рослин.
120. Особливості вирощування кореневласного садивного матеріалу ліан.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Додаткове вступне випробування має кваліфікаційний характер та передує іспиту з фахового іспиту зі спеціальності. Додаткове вступне випробування оцінюється за двобальною шкалою - склав/не склав. Для успішного складання додаткового вступного випробування і допуску до фахового іспиту вступник повинен продемонструвати розуміння основних положень питань програми та правильно відповісти не менш, як на 2 питання. У випадку, якщо вступник не склав додаткове вступне випробування, він не допускається до складання фахового іспиту і втрачає право брати участь у конкурсному відборі.

Іспит проходить в усній формі

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоус В.І. Декоративне садівництво (основи квітникарства, дендрології та озеленення). Умань, 2005. 296с.
2. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К. : Наук. світ, 2001. 299 с.
3. Вадченко Н.Л. Золота енциклопедія сучасного квітництва. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2009. 384 с.
4. Гордієнко М. І., Фесюк А.В., Маурер В.М., Гордієнко Н. М. Лісові культури: Підручник для вищих навчальних закладів / За ред. проф. М.І. Гордієнка. К.: ІСДО, 1995. 344с.
5. Гордієнко М. І., Корецький Г. С., Маурер В. М. Лісові культури. К.: Сільгоспосвіта, 1995. 328с.
6. Кохно М. А. Каталог дендрофлори України. Київ: Фітосоціо-центр, 2001. 72с.
7. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Львів: Світ, 2005. 456 с.
8. Кучерявий В.П. Урбоекологія. Львів: Світ, 1999. 360 с.
9. Маурер В.М. Декоративне розсадництво : навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2007. 264 с.
10. Святенко Ю.Б. Кімнатне квітникарство. Х.: «Веста», 2009. 160 с.
11. Степура А.В. Енциклопедія домашнього декоративного квітництва: 500 корисних порад фахівців. Донецьк 2006. 384 с.